

KOMOLY GYEREKSÉGEK

*Sándor Csillával, a Csodaceruza című szakfolyóirat főszerkesztőjével
Szöllősi Adrienne beszélget*

– *Hogyan váltál a gyermekirodalom népszerűsítésének ilyen elkötelezett hívévé?*

– A Raabe Kiadó az Irodalom Tanári Kincsestár című módszertani segédanyag-sorozat szerkesztésével bízott meg. A sorozat fontos részének tekintettük természetesen a gyermekirodalmat is. A gyermekirodalommal kapcsolatos rész elkészítésében Komáromi Gabriella is részt vett, aki meghívott egy gyermekirodalomról szóló konferenciára. Ekkor vált számomra világossá, milyen fontos lenne egy kimondottan a gyermekirodalommal foglalkozó szakmai lap indítása. Ez lett a Csodaceruza.

– *Ez a folyóirat a mai napig egyedülálló kezdeményezés Magyarországon. Ebből az következne, hogy a lap elindítását sokan támogatták. Úgy tudom azonban, hogy az első szám kiadása meglehetősen kalandos volt.*

– Valóban így történt, de ez részben az én naivitásomnak is köszönhető. Meg voltam győződve arról, hogy gond nélkül találok támogatót egy ilyen valóban fontos lapra, amely segítséget nyújt pedagógusoknak, könyvtárosoknak, sőt a szülőknek is abban, hogy eligazodjanak a gyerekeknek szánt számos könyv, kiadvány között. Mindemellett a lap feladatául tűzte ki, hogy megismertesse olvasóit az aktuális külföldi gyermekirodalommal is. Mivel pénzt nem sikerült szerezni, ismerősök siettek segítségemre azzal, hogy finanszírozták az első szám nyomdaköltségét. Az anyagok megírását, a szerkesztést, a tördelést önrőből oldottuk meg. Köszönettel tartozom a nyomdának azért, hogy hosszabb fizetési határidővel vállalta az anyag nyomtatását. Egy, az NKA-tól kapott támogatás billentette helyre a lap egyensúlyát.

– *Hogyan sikerült megoldani a terjesztést?*

– Az első számot ötezer példányban adtuk ki, ebből négyezretadtunk át a terjesztőknek, amelyből mindössze ötven fogyott el. Mivel nem akartuk, hogy a maradékot bezúzzák, vissza kellett vásárolnunk az el nem adott példányokat. Ma már ügyesebben oldjuk meg a terjesztést. A probléma nem csupán tapasztalatlanságunkból adódott,

hanem abból is, hogy nem volt pénzünk a lap reklámozására. Szerencsére az első szám piacra kerülésekor megjelent a Népszabadságban egy velem készített interjú, ez valamennyit segített is. Sokkal jobban bevált viszont az előfizetési rendszer, és a Könyvtárellátó is nagyobb példányszámban veszi meg tőlünk a lapot. Szeretnénk bekerülni a könyvesbolti hálózatokba, de ezt a mai napig nem sikerült megoldanunk. A könyvesboltok nem tudnak mit kezdeni a lappal. Azt hiszem, valójában nagyon is gyakorlati kérdésekről van szó. Gyakran azt a kifogást halljuk, hogy nem tudják hová elhelyezni a lapot, ha ugyanis a pénztár mellé teszik ki, a vevők joggal gondolják, hogy ingyenes, információs kiadványról van szó. Máshová, a polcokra újság jellegéből adódóan nehezen tudják elhelyezni. Az Írók Boltjában egy darabig a gyerekkönyvek között volt, ami azért volt megtévesztő, mert a lapot nem gyerekeknek írjuk, hanem felnőtteknek, gyermekirodalomról. Szerencsére ma már helyet kapott a lap a többi folyóirat között. Az újságárusoknál is a gyerekeknek szánt lapok közé kerül a Csodaceruza, így nehéz rátalálni a célközönségre.

– *Magyarországon sokan írnak gyerekkönyveket. Mindezek ellenére az a benyomásom, hogy nem kap elég figyelmet a gyermekirodalom.*

– Magyarországon nincsen olyan háttérintézmény, amely érdemben tudna foglalkozni a gyermekirodalommal. Valóban sokan írnak gyerekeknek könyveket, gond van azonban a szervezési és finanszírozási rendszerrel. Létezik olyan, hogy Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, igen jó a gyermekirodalmi gyűjteményük, katalógusrendszerük jól használható. Csupán az a gond, hogy kénytelenek igen rossz körülmények között, a Liliom utcában, egy pincében működni. Az igazgató szerint legkorábban nyolc év múlva várható változás a múzeum helyzetében. A kutatás számára ily módon nem megfelelőek a feltételek, talán ennek is köszönhető, hogy még mindig kevesen foglalkoznak gyermekirodalommal. Az NKA-nál a gyermekirodalom a felnőtt irodalom alá van beosztva, mindebből az következik, hogy háttérbe kerül. Fel kellene ismerni, hogy szükség lenne külön gyermekirodalmi kollégium létrehozására. Bizonyos esetekben számíthatunk az Oktatási Minisztérium segítségére, de ez a támogatást szívesebben kapcsolják olyan projektekhez, amelyek szorosan a tananyaghoz tartoznak. A gyermekirodalom abszurd módon nem sorolható ezek közé. Pedig információ hiányában a pedagógusok is tájékozatlanok maradnak, ezek után nem csoda, ha a gyermekirodalom a könyvtárakba szorul. Van azonban még egy szemléleti probléma. Gyakran előfor-

dul, hogy a gyerekírók nem gondolják végig, hogy másként kell gyerekeknek írni. Mások a szempontok, más a szemlélet, hiszen a gyerekek gondolkodásmódja, látásmódja, világgépe teljesen más, mint a felnőtteké. Néha az az érzésem, hogy az írók számára nem elég rangos dolog gyerekeknek írni.

– *Hogyan fogadja a magyar közönség az új szerzőket?*

– Nem egyszerű feladat közelebb vinni az olvasókhöz egy-egy új szerzőt. A kiadók is bátortalanok, nem szívesen adnak ki olyat, ami ismeretlen, hiszen félnek a kudarctól. Ez érvényes mind a magyar, mind pedig az idegen nyelvből fordított gyermekirodalomra. És akkor ott van még egy fontos tényező, a szülők. Információ és gyakran idő hiányában inkább a „bevált” szerzőket emelik le a könyvespolcra. Mindez érvényes nem csupán a könyvek tartalmára, de az illusztrációkra is. Magyarországon nem létezik külön gyerekkönyv-illusztrátori szakma. És nem azért, mert nem lennének rá megfelelő emberek. Az európai országok többségében sokkal komolyabban veszik a gyermekirodalom jelentőségét. Franciaországban például a hetvenes években, a gyermekpszichológia eredményeit figyelembe véve hoztak egy olyan kormányrendeletet, amelynek köszönhetően kiemelt helyet élvez a gyermekirodalom. Svédországban, Németországban külön intézetet hoztak létre, amelynek az a feladata, hogy szakemberek figyeljék a gyermekirodalom fejlődését, alakulását. Az USA-ban is létezik olyan szervezet, amely a gyerekkönyvírókat és -illusztrátorokat fogja össze, ez a SCBWI (Society of Children’s Book Writers and Illustrators), amelynek Los Angelesben van a központja. Az amerikai szervezet felépítése, működési rendszere nem adaptálható számunkra. Az SCBWI-ben együtt dolgoznak amatőrök és szakemberek, egy ilyen formát Magyarországon nem vennének komolyan. Számos kezdeményezés, program azonban igen hasznosnak bizonyulna itt is. Az SCBWI-nek létrejött azóta egy európai részlege is, amely jelenleg Párizsban működik, a vezetője Erzsébet Deak. Ehhez a részleghez kapcsolódik az általunk bejegyeztetett egyesület is, a Gyerekkönyvszerzők és Illusztrátorok Egyesülete.

– *Mennyire veszi komolyan a szakma a Csodacseruzát?*

– Nem a szakmával van a gond, inkább a finanszírozás már említett problémáival. Nehéz úgy képviselni egy ügyet, ha nem áll az ember mögött intézmény. Ezen javítandó hoztuk létre a Gyerekkönyvszerzők és Illusztrátorok Egyesületét. Így minden bizonnyal pályázni is egyszerűbb lesz. Március 7-én szeretnénk bemutatkozni a

Millenárison. A téma, amivel bemutatkozunk, amire egyben a Csodaceruza következő száma is épül, a szerelem a gyerekkönyvekben.

– *Hogyan működik a szerkesztőség?*

– A szerkesztőségnek három állandó tagja van Frey Ágnes, Tulics Mónika és jómagam. Sokan dolgoznak a lapnak külsősként, így Komáromi Gabriella, Boldizsár Ildikó, Rigó Béla, Fenyő D. György, Gombos Péter, Tamás Zsuzsa. Kevés dolog van az életben, amit ennyire szívügyemnek tekintettem, mint ennek a lapnak a létét és működtetését.

– *Milyen a lap struktúrája, milyen gyakran jelenik meg?*

– A lap kéthavonta jelenik meg, s ezt a megjelenési ütemet igyekszünk betartani. Általában tematikusak a számaink. Ebben az évben volt olasz, skandináv és francia gyermekirodalomról szóló tematikus számunk, de ilyen lesz a március 13-án bemutatandó, a szerelem témája köré íródott szám is. Ősszel a német nyelvterületek gyermekirodalmát szeretnénk bemutatni. Önálló weboldalt is működtetünk www.csodaceruza.com címen. Itt friss információk olvashatók a gyerekkönyvekről.

– *Vannak a gyermekirodalomnak is divatos témái, irányzatai?*

– Természetesen. Mostanában a Harry Potter-könyvek határozzák meg jelentős mértékben a gyerekkönyvek témáját, de az írás jellegét is. Sok könyv jelent meg az utóbbi időben mind Magyarországon, mind pedig külföldön, amelyek ebbe a vonulatba tartoznak. Található jó is közöttük. A gyermekirodalomban fontos a mozgás, a változás.